

KS. TOMASZ KOPICZKO

WYŻSZE SEMINARIUM DUCHOWNE W EŁKU

ZASADA WIERNOŚCI BOGU I CZŁOWIEKOWI W ORGANIZACJI ŚWIATOWYCH DNI MŁODZIEŻY – ZARYS PROBLEMATYKI

W kościele po Soborze Watykańskim II coraz bardziej dojrzewa myśl, że aby dobrze spełniać posługę głoszenia Ewangelii nie można zapominać o człowieku. Papież Jan XXIII zwołując Sobór stawiał bardzo precyzyjne wymagania. Pragnął, aby w czasie obrad nie skupiono się jedynie na porządkowaniu po raz kolejny zasad wiary, ale chciał uczynić krok w kierunku człowieka. Zaleceniem papieskim było, aby zwrócono uwagę również na nowe formy podawania tych prawd współczesnemu światu. Chodzi o takie sformułowanie odwiecznych prawd wynikających z Objawienia, aby były one zrozumiałe i bliskie ludziom żyjącym we współczesnym świecie¹.

Jan Paweł II dając impuls do organizacji Światowych Dni Młodzieży zapoczątkował spotkania, poprzez które ożywił młodych katolików. Jako jeden z Ojców Soboru Watykańskiego II, ale również jako wieloletni duszpasterz ludzi młodych nie pozwolił zapomnieć całemu Kościołowi o potrzebie stałego odradzania się w relacji człowieka z Bogiem. Celem niniejszego artykułu jest ukazanie, że Światowe Dni Młodzieży to fenomen, który zakłada zrozumienie i wypełnianie zasady wierności Bogu i człowiekowi. Wierność tej zasadzie owocuje od trzydziestu lat ożywiającą świeżością wiary i jej entuzjazmem. Takiej świeżości wiary nie zapewnią żadne kościelne dekrety i dokumenty, a jedynie realne i osobowe spotkanie człowieka z Bogiem². Poniższy tekst, aby wypełnić założony cel zostanie przedstawiony w następującej dynamice. Najpierw zostanie przedstawiona główna idea zasady wierności Bogu i człowiekowi. W dalszej części pojawią się argumenty wykazujące, że owa zasada była i jest przestrzegana w organizacji Światowych Dni młodzieży. Na zakończenie zostaną przedstawione wnioski podsumowujące.

¹ Por. R. Winling, *Teologia współczesna 1945-1980*, Kraków 1990, s. 182-184.

² Por. A. Kiciński, *Światowe Dni Młodzieży laboratorium nowej ewangelizacji*, w: *Nowa ewangelizacja w nowej katechezie*, red. P. Mąkosa, Rzeszów 2013, s. 59.

Zasada wierności Bogu i człowiekowi

Spojrzenie na człowieka i duszpasterstwo w czasach posoborowych jest nacechowane elementami wypływającymi z odnowy kerygmatycznej i antropologicznej. Wierne głoszenie kerygmatu mówiącego o Bogu, który wcielił się, został umęczony, umarł i zmartwychwstał jest podstawą relacji osobowej człowieka do Boga. Jednym z czołowych promotorów tej odnowy był Joseph Colomb (1902-1979)³. Można przyjąć, że to on jako pierwszy opracował zasadę wierności Bogu i człowiekowi⁴. Właściwie od roku 1955, od Krajowego Kongresu Katechetycznego w Paryżu terminy „fidelité à Dieu” i „fidelité à l’homme” na dobre weszły do przestrzeni katechetycznej, a z czasem zaczęły wyznaczać nadrzędną zasadę do wszelkich działań w Kościele⁵.

Joseph Colomb i jego zasada wpisywały się w odnowę kerygmatyczną. Nie zatrzymywała się ona jedynie na postulacie odnowienia treści (wierność Bogu), ale podkreślano potrzebę otwarcia się na potrzeby katechizowanych (wierność człowiekowi). Jego zdaniem, gwarancją skuteczności katechezy jest dostosowanie jej do poziomu odbiorcy, będąc cały czas wiernym Bożemu Objawieniu. Postulat liczenia się z potrzebami odbiorcy doprowadził w konsekwencji do większej wrażliwości antropologicznej. Francuski teolog stał na straży stanowiska, że Bóg pragnie być zrozumiany przez człowieka. Doświadczenie katechizowanych, znajomość jego potrzeb, odgrywa ważną rolę w procesie przekazywania wiary. Stąd też konieczne wydają się poznanie człowieka także przy pomocy mechanizmów psychologicznych czy socjologicznych⁶.

Zasługą twórcy tej zasady było również to, że nie zatrzymał się on jedynie na poddaniu krytyce ówczesnej katechezy, ale podał konkretne zalecenia jej naprawy. Przedmiotem katechezy i całego nauczania w Kościele ma być „orędzie zbawienia, zbawczy plan miłości Ojca, tajemnica Chrystusa, niegdyś ukryta w Bogu, potem głoszona przez proroków i objawiona w pełni w osobie i dziele Jezusa Chrystusa, Syna Bożego. Katecheza winna stopniowo odsłaniać przed katechizowanymi objawiającą się miłość Boga do człowieka, Jego miłosierdzie i zarazem powołanie człowieka do życia z Bogiem”⁷.

³ Por. J. Bagrowicz, *Odnowa Kościoła jako warunek skuteczności katechezy. Z refleksji nad myślą J. Colomba*, AK 451(1984), s. 378-388; C. Witek, *Ks. Józef Colomb pionier odnowy kerygmatycznej w katechezie francuskiej*, CTh 4(1980), s. 111-118.

⁴ Por. T. Panuś, *Zasada wierności Bogu i człowiekowi we współczesnej katechezie*, „*Analecta Cracoviensia*” 32 (2000), s. 219-230.

⁵ Por. M. Majewski, *Fundamentalne problemy katechetyki*, Lublin 1981, s. 47-48; J. Bagrowicz, *Uwarunkowania skuteczności katechezy. Studium pastoralno-katechetyczne w oparciu o dorobek Josepha Colomb*, Włocławek 1993, s. 11-12.

⁶ Por. G. Duperray, *Colomb Joseph*, w: *Słownik Katechetyczny*, red. J. Gevaert, Warszawa 2007, s. 145-147.

⁷ T. Panuś, *Zasada wierności Bogu i człowiekowi we współczesnej katechezie*, art. cyt., s. 220.

W swoim fundamentalnym dziele uważanym za „manuel catéchétique” precyzuje również na czym powinna polegać wierność Bogu i człowiekowi w konkretnych elementach nauczania. Otóż, aby posługa Słowa zachowywała wierność Bogu ma ją cechować: trynitarność, chrystocentryzm, eklezjalność i sakramentalność. Natomiast zachowanie zasady wierności człowiekowi w nauczaniu może gwarantować zakorzenienie treści katechezy w życiu adresata. Istotnym elementem jest również dostrzeganie osoby, jej potrzeb, zainteresowań, sposobu spostrzegania świata i mentalności. Należy zwrócić uwagę na dialog i sposób komunikowania się pomiędzy katechizującym (nauczającym) a katechizowanym (odbiorcą – słuchaczem). Samo głoszenie kerygmatu (nauczanie) ma być dynamiczne, napełnione duchem. Nauczanie nie może być jedynie biernym głosem i słuchaniem. Niezależnie jakie formy przyjmuje, zawsze ma prowadzić do modlitwy przeżywanej we wspólnocie⁸.

W poszukiwaniu uzasadnień zasady wierności Bogu i człowiekowi nie można również pominąć znaczenia innych teologów takich jak Adolf Exeler (1926-1983), który podkreślał aspekt doświadczenia ludzkiego⁹, czy na gruncie polskim ks. Marian Finke¹⁰ (1906-1986), ks. Jan Charytański¹¹ (1922-2009), ks. Mieczysław

⁸ Por. tamże, s. 220-222; M. Majewski, *Fundamentalne problemy*, dz. cyt., s. 47-48.

⁹ Adolf Exeler, niemiecki teolog, twierdził, że: „głoszenie nauki Bożej i interpretacja podstawowych doświadczeń ludzkich są ze sobą w sposób istotny powiązane. Nauka Boża nie znajdzie oddźwięku i nie wzbudzi żywej wiary w człowieku, jeśli nie nawiąże do jego osobistych doświadczeń. Wiara chrześcijańska nie stanie się osobistą wiarą bez doświadczenia. Nie znaczy to, że wiara w swej istocie ma swe źródło w osobistym doświadczeniu człowieka, lecz oznacza tylko tyle, że wiara nie stanie się aktem całego człowieka, jeśli nie zakorzeni się w jego osobistych poglądach i doświadczeniach”. A. Exeler, *Katecheza głosem nauki Bożej i interpretacją doświadczenia*, Kat 15(1971), s. 35.

¹⁰ Ks. Marian Finke, który łączył stanowisko teologiczne z pedagogicznym, postulując potrzebę odnowy katechezy zauważył, że: „W dobie obecnej katecheza chce prowadzić wychowanka do spotkania z Bogiem, a więc do nawiązania kontaktu międzypersonalnego, do przebywania z Kimś i uczestnictwa we wspólnocie. Katecheza jest już nie tylko nauczaniem obiektywnych prawd, nie tylko formacją subiektywnej osobowości, ale staje się nadto inicjacją, nie w sensie zapoznania z początkami doktryny czy umiejętności (initium), tylko w sensie wchodzenia w tajemnice osoby (inire). Jest ona wtajemniczeniem w misterium Boga, który do nas przemawia, przede wszystkim w Jezusie Chrystusie w Kościele”. M. Finke, *Odnowa katechetyczna. Zarys katechetyki kerygmatycznej*, w: *Podtchnieniem Ducha Świętego. Współczesna myśl teologiczna*, red. M. Finke, Poznań-Warszawa-Lublin 1964, s. 588.

¹¹ Por. J. Charytański, *Katecheza wierna Bogu i człowiekowi*, „Życie i myśl” 11(1979), s. 46-57. Ks. Jan Charytański zasadę wierności Bogu i człowiekowi wpisał w swoją działalność naukową skupioną wokół odnowy kerygmatycznej i antropologicznej. Jako kluczowe w kierowaniu się tą zasadą uznawał właściwe rozpoznanie środowiska katechizacji. Podkreślał, że katecheza „pozbawiona żywego kontaktu ze środowiskiem ludzkim jest właściwie niema, pozbawiona zdolności przekazywania swych treści. Chrześcijaństwo ma bowiem przenikać wszystkie dziedziny życia ludzkiego, całą twórczość człowieka”. J. Charytański, *Katechetyka a teologia praktyczna*, AK 82 (1974), s. 236.

Majewski¹² (1928-1999), czy ks. Roman Murawski¹³.

Wypracowana na gruncie refleksji teologicznej zasada wierności Bogu i człowiekowi znalazła również swoje przełożenie praktyczne w dokumentach Soboru Watykańskiego II, który starał się pokazać całe swoje nauczanie w sposób pozytywny wykładni bliskiej człowiekowi¹⁴. Zasada ta została również wyrażona w sposób bardzo precyzyjny w dokumencie posoborowej percepcji „Directorium Catechisticum Generale” z 1971 roku. Paragraf 34 zatytułowany „Konieczność dochowania wierności Bogu i uwzględnienia stanu człowieka” podkreśla, że: „czerpiąc prawdę ze słowa Bożego i trzymając się wiernie bezpiecznego sposobu przedstawiania słowa, zmierza katecheza do pouczania o słowie Bożym z zachowaniem pełnej wierności. Jednakże jej zadanie nie może się ograniczyć do powtarzania tradycyjnych formuł, lecz postuluje, ażeby wspomniane formuły zostały zrozumiane, i – gdy zachodzi potrzeba – wiernie wyrażone mową dostosowaną do pojętności słuchaczy, również przy pomocy nowych sposobów”¹⁵.

Także nowe „Dyrektorium Ogólne o Katechizacji” z 1997 roku posiada wiele odniesień do tej zasady. Natomiast w sposób bezpośredni wypowiada się na ten temat w punkcie 145 zatytułowanym „Wierność Bogu i wierność człowiekowi”. Tym który jednoczy rzeczywistość boską i ludzką jest Jezus Chrystus. Jezus jest również źródłem wierności. Jest On „doskonałą relacją Boga z człowiekiem i człowieka z Bogiem. Od Niego pedagogia wiary otrzymuje prawo, które obowiązuje w całym życiu Kościoła, a więc i w katechezie: prawo wierności dochowanej Bogu i wierności okazanej człowiekowi w tym samym duchu miłości. Będzie więc autentyczna ta katecheza, która pomaga rozpoznać działanie Boże w ciągu całego

¹² Ks. Mieczysław Majewski to teolog szczególnie wrażliwy na potrzeby Kościoła i człowieka. Aktywnie angażując się w budowanie myśli teologii katechezy, katechetyki fundamentalnej czy wizji katechezy integralnej dostrzegał również potrzebę realizowania zasady wierności Bogu i człowiekowi. W swojej publikacji *Katecheza wierna Bogu i człowiekowi* (Kraków 1986) podkreśla dialog bosko-ludzki w nauczaniu. Także katecheta (nauczyciel) musi łączyć te dwie płaszczyzny. Por. M. Majewski, *Katecheza wierna Bogu i człowiekowi*, Kraków 1986; P. Mąkosa, *Wkład księdza profesora Mieczysława Majewskiego w rozwój katechetyki polskiej*, Lublin 2004.

¹³ Ks. Roman Murawski poszerzając lub raczej czyniąc krok dalej względem Josepha Colomba zauważa, że: „Odnowa kerymatyczna to dopiero połowa drogi, którą katecheza musi przejść, aby się odnowić. Pozostała jeszcze druga połowa do przebycia, mianowicie – większe przybliżenie się do człowieka. W tym też kierunku zmierzają obecne wysiłki katechetów na całym świecie. Dobra katecheza stara się nie tylko w sposób wierny przekazywać orędzie ewangeliczne, lecz usiłuje je równocześnie tak podać, aby ono mogło dotrzeć do człowieka w jego konkretnej sytuacji życiowej i zinterpretować jego życie”. R. Murawski, *Potrzeba antropologicznego ukierunkowania katechezy*, Kat 19(1975), s. 159. Tym samym stwierdzeniem Profesor Murawski proponuje podążanie drogą katechezy antropologicznej zwanej inaczej interpretacyjną. Por. R. Murawski, *Katecheza wierna Bogu i człowiekowi*, Kat 18(1974), s. 196-201.

¹⁴ Por. G. Kucza, *Wprowadzenie*, w: *Wierność i Aggiornamento. Wokół recepcji Soboru Watykańskiego II*, red. G. Kucza, Katowice 2006, s. 9-12.

¹⁵ DCG 34.

procesu formacyjnego, rozwijając klimat słuchania, dziękczynienia i modlitwy, a zarazem zmierza do tego, by osoba udzieliła wolnej odpowiedzi, i sprzyja czynnemu uczestniczeniu katechizowanych”¹⁶.

Adhortacja apostolska „Catechesi tradendae” mówi nawet, że zasada wierności Bogu i człowiekowi jest podstawowym prawem, które obowiązuje w życiu Kościoła¹⁷. Natomiast adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi” przestrzeganie owej zasady stawia jako punkt kluczowy w całym dziele ewangelizacji¹⁸. Także najnowsza adhortacja apostolska podpisana przez papieża Franciszka, mówiąc o potrzebie głoszenia Chrystusa różnym narodom i w różnych kulturach, odwołując się do tradycji Kościoła podkreśla, że „chrześcijaństwo nie dysponuje jedynym wzorcem kulturowym, lecz pozostając w pełni sobą i dochowując bezwarunkowej wierności orędziu ewangelicznemu i kościelnej tradycji, będzie przybierało także oblicze różnych kultur i narodów, w których zostanie przyjęte i zapanuje korzenie. Pośród różnych ludów, doświadczających Bożego daru według własnej kultury, Kościół wyraża swoją autentyczną katolickość i ukazuje piękno tego wielokształtnego oblicza”¹⁹.

Zasada wierności Bogu i człowiekowi bez wątpienia jest już na stałe obecna jako jeden z kluczowych czynników weryfikujących wszelkie typy działania w Kościele. Łączy bowiem w sobie to, co odnosi się do Boga (dba o pełny przekaz orędzia zbawienia) z tym, co odnosi się do człowieka (dokonuje interpretacji jego życia w świetle objawionej Miłości Boga). Można stwierdzić, że pragnąc połączyć w życiu codziennym Bożą łaskę z wysiłkami człowieka, zasada ta nakazuje kierowanie się Bożą miłością i ludzka pedagogiką.

Percepcja zasady w organizacji Światowych Dni Młodzieży

Przybliżenie człowieka do Jezusa, jak również przybliżenie człowiekowi Bożej miłości było bez wątpienia jednym z motywów przewodnich, którymi kierował się święty Jan Paweł II spotykając się z ludźmi młodymi. Pragnienie troski o przyszłość Kościoła zaowocowała już po kilku latach pontyfikatu potrzebą spotkania się z młodzieżą. Szczególne znaczenie miało spotkanie z młodzieżą włoską w Rzymie, w ramach Nadzwyczajnego Jubileuszu Odkupienia, w dniach 11-15 kwietnia 1984 roku. W Niedzielę Palmową 15 kwietnia 1984 roku Ojciec Święty mówił do młodych: „Hosanna synowi Dawida! Warto być człowiekiem, ponieważ Ty byłeś człowiekiem! Ponieważ przyszedłeś na świat, aby dać świadectwo prawdzie! Ponieważ byłeś przez miłość całkowicie dla drugich. Ponieważ wypełniłeś człowieczeństwo prostą,

¹⁶ DOK 145.

¹⁷ Por. CT 55.

¹⁸ Por. EN 4.

¹⁹ EG 116.

przejrzystą i niepodważalną treścią! Dajesz nam wciąż odpowiedź na te pytania, które nurtują człowieka, a najbardziej człowieka młodego”²⁰. W ten sposób Jan Paweł II przybliżył człowieka do Boga, pokazując Boga, który sam stał się człowiekiem. To spotkanie i entuzjazm młodzieży stały się początkiem Światowych Dni Młodzieży. Dopełnieniem tych wydarzeń było przekazanie młodzieży w Niedzielę Wielkanocną 22 kwietnia 1984 roku, na zakończenie Roku Świętego, Krzyża Roku Jubileuszowego²¹.

W roku Wielkiego Jubileuszu Dwutysiąclecia Chrześcijaństwa Jan Paweł II wspominał te wydarzenia wydając już XV Orędzie na Światowy Dzień Młodzieży. Pisał takie słowa: „Piętnaście lat temu, na zakończenie Świętego Roku Odkupienia, powierzyłem wam wielki drewniany krzyż, zachęcając was, byście nieśli go przez świat jako znak miłości Pana Jezusa do ludzi i jako orędzie, że zbawienie i odkupienie jest tylko w Chrystusie, który umarł i zmartwychwstał. Od tamtego czasu, gdy podjęły go wasze ofiarne ramiona i serca, odbywa on długą i nieprzerwaną pielgrzymkę przez kontynenty, ukazując, że krzyż idzie z młodymi, a młodzi idą z krzyżem. Wokół krzyża Roku Świętego narodziła się i rozwinęła inicjatywa Światowych Dni Młodzieży. Są one swoistymi przystankami na waszym szlaku młodych chrześcijan oraz nieustannym i nagłym wezwaniem, by budować życie na skale, którą jest Chrystus”²².

Jan Paweł II od samego początku pragnął wypowiedzanymi słowami i gestami przybliżyć człowiekowi Boże orędzie. Jednym z fundamentalnych argumentów potwierdzających tezę, że zasada wierności Bogu i człowiekowi jest kluczowym elementem w organizacji Światowych Dni Młodzieży mogą być hasła, które towarzyszyły kolejno tym wydarzeniom. Śledząc w porządku chronologicznym: 1987 roku w Buenos Aires w Argentynie – *Myśmy poznali i uwierzyli miłości, jaką Bóg ma ku nam* (1 J 4, 16), Santiago de Compostela (Hiszpania 1989) – *Jam jest Drogą i Prawdą, i Życiem* (J 14, 6), Częstochowa (Polska 1991) – *Otrzymaliście Ducha przybrania za synów* (Rz 8, 15), Denver (Stany Zjednoczone 1993) – *Ja przyszedłem po to, aby (owce) miały życie i miały je w obfитоści* (J 10, 10), Manila (Filipiny 1995) – *Jak Ojciec mnie posłał, tak i Ja was posyłam* (J 20, 21), Paryż (Francja 1997) – *Nauczycielu, gdzie mieszkasz? Chodźcie, a zobaczycie* (J 1, 38-39), Włochy (Rzym 2000) – *A słowo stało się Ciałem i zamieszkało wśród nas* (J 1, 14), Toronto (Kanada 2002) – *Wy jesteście solą dla ziemi... Wy jesteście światłem świata* (Mt 5, 13-14), Kolonia (Niemcy 2005) – *Przybliżyliśmy oddać Mu pokłon* (Mt 2, 2), Sydney (Australia 2008) – Gdy

²⁰ Jan Paweł II, *Spotkanie młodych z okazji Nadzwyczajnego Jubileuszu Odkupienia 1984 – Rzym*, w: <http://nauczaniejp2.pl/dokumenty/wyswietl/id/976> (10.02.2015).

²¹ Por. A. Kiciński, *Historia Papieskiej Szkoły Modlitwy*, w: *Modlitwa w katechezie*, red. S. Kulpa-czyński, Lublin 2002, s. 331-381.

²² Jan Paweł II, *A słowo stało się Ciałem i zamieszkało wśród nas (J 1, 14). Orędzie na XV Światowy Dzień Młodzieży*, w: <http://papiez.wiara.pl/doc/378821.A-slowo-stalo-sie-Cialem-i-zamieszkało-wsrod-nas-J-1-14> (10.02.2015).

Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami (Dz 1, 8), Madryt (Hiszpania 2011) – *Zakorzenieni i zbudowani na Chrystusie, mocni w wierze* (por. Kol 2, 7), Rio de Janeiro (Brazylia 2013) – *Idźcie i nauczajcie wszystkie narody!* (por. Mt 28,19), a także oczekiwane dni młodzieży w Krakowie w Polsce w 2016 r. – *Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią* (Mt 5, 7)²³.

Dokonując analizy haseł na poszczególne dni młodzieży należy zwrócić uwagę, że wszystkie one pochodzą z kart Biblii. Egzystencjalne rozumienie tych haseł z jednej strony stawia Boga, który jest dawcą dobra, źródłem łaski, a z drugiej strony człowieka, który pragnie jak najlepiej wypełnić zadanie dziecka Bożego. Mimo, że hasła te były podawane na przestrzeni lat przez trzech różnych papieży (Jan Paweł II, Benedykt XVI, Franciszek), to można stwierdzić, że każde w swojej głębi teologicznej ma charakter chrystocentryczny i antropologiczny. Jest to również widoczne w orędziach kierowanych do młodych przed każdymi Światowymi Dniami Młodzieży. Takie cechy z kolei pozwalają na stwierdzenie, że ten element nauczania wypełnia zasadę wierności Bogu i człowiekowi. W zamysłu Jana Pawła II młody człowiek stający przed różnymi wyborami, staje również przed Chrystusem. Papież nawiązując do biblijnej sceny rozmowy młodzieńca z Jezusem stwierdza, że każdy człowiek młody może prowadzić „własną rozmowę z Chrystusem rozmowę, która dla młodego człowieka posiada znaczenie kluczowe i zasadnicze”²⁴.

Słowo Boże tak obecne w strukturze Światowych Dni Młodzieży stanowi gwarancję wierności Bogu – Bożemu Objawieniu. Słowo Boże stanowi również punkt wyjścia do przygotowania, jak również do katechez głoszonych w czasie spotkań. Kultura ewangelizacyjna spotkań proponuje egzystencjalne odczytanie Słowa Bożego i przybliżenie go młodemu człowiekowi. W swej strukturze, zwłaszcza w triduum katechetycznym, Słowo Boże traktowane jest jako źródło i duchowy drogowskaz²⁵. Trafne wydaje się określenie ks. Andrzeja Kicińskiego, który zauważa że, „Światowe Dni Młodzieży są okresem siania ziarna słowa Bożego i trzeba uważać na medialne, czy własne eklezjalne kombajny, które usiłują chwalić się wynikami zbiorów”²⁶.

Kolejnym argumentem pokazującym, że Światowe Dni Młodzieży realizują zasadę wierności Bogu i człowiekowi jest fakt, że jeden z celów nadrzędnych to osobowe przeżycie relacji z Bogiem – Jezusem Chrystusem. Od samego początku ta myśl towarzyszyła Janowi Pawłowi II. Pisząc Kluczowy dokument w duszpasterstwie ludzi młodych – List apostolski *Parati Semper* podkreśla potrzebę stworzenia klimatu dialogu, spotkania, bliskości. Ludzie młodzi, którzy poszukują odpowiedzi

²³ Por. *Historia Światowych Dni Młodzieży*, w: http://nowy.ekai.pl/media/szuflada/Historia_wiatowych_Dni_Modziey.htm (20.03.2015).

²⁴ Jan Paweł II, *List do młodych całego świata Parati Semper*, nr 3, w: http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/listy/parati.html# (20.03.2015).

²⁵ Por. A. Kiciński, *Światowe Dni Młodzieży laboratorium nowej ewangelizacji*, dz. cyt., s. 57-71.

²⁶ Tamże, s. 63.

na wiele pytań tylko w takim klimacie będą w stanie zaufać i rozwijać wiarę²⁷. Doskonale w ten sposób myślenia wpisał się papież Franciszek, który z Brazylii zapewniał ludzi młodych o swojej bliskości z każdym z nich. Papież mówił wręcz: „chciałbym zapukać do wszystkich drzwi, powiedzieć dzień dobry, poprosić o kubek zimnej wody, wypić cafezinho, porozmawiać jak z przyjaciółmi domu, posłuchać serca każdego: rodziców, dzieci, dziadków...”²⁸. Szczególnym znakiem bliskości papieża i całego Kościoła z ludźmi młodymi były słowa: „Dziś mówię wam wszystkim, a zwłaszcza mieszkańcom tej Wspólnoty z Varginha: nie jesteście sami, Kościół jest z wami, Papież jest z wami. Noszę każdego z was w swoim sercu i utożsamiam się z intencjami, które macie w swoich sercach”²⁹.

Ta sama wypowiedź papieża Franciszka stanowi kolejny ważny punkt, który prowadzi w kierunku postawy personalizizmu. Ta typowa cecha w teologii posoborowej znalazła konkretny wyraz w słowach papieża, który przypomina, że trzeba w drugim człowieku widzieć nie konkurenta lub numer, ale brata, bo wszyscy jesteśmy braćmi³⁰. Także papież Benedykt XVI młodzieży zebranej w Madrycie w 2011 roku przypominał, że można realizować pragnienia, które podsuwa współczesny świat, ale nigdy nie można zapomnieć o przykazaniu miłości. Papież przypominał młodym: „Jeśli pozostaniecie w miłości Chrystusowej, zakorzenieni w wierze, napotkanie – nawet wśród sprzeczności i cierpienia – źródło wesela i radości. Wiara nie przeciwstawia się waszym najwyższym ideałom, ale przeciwnie, uwzniosła je i doskonała. Drodzy młodzi, nie dostosowujcie się do czegoś, co jest mniejsze od Prawdy i Miłości, nie dostosowujcie się do kogoś, kto jest mniejszy od Chrystusa”³¹.

Ważną zasadą przy tworzeniu kolejnych Światowych Dni Młodzieży jest również angażowanie ludzi młodych w przygotowaniach. Wpisuje się to w zasadę wierności człowiekowi. Obserwatorka i uczestniczka spotkania w Paryżu w 1997 roku Monika Sadowska słusznie czyni refleksję na temat współpracy młodych i kapłanów. Zauważa, że „potrzeba tworzyć płaszczyzny wzajemnego zaufania i szacunku... warto byłoby pomyśleć o tym, aby samych młodych włączyć w przygotowania do kolejnego spotkania z Janem Pawłem II. Jest wiele rzeczy, które młodzi mogą zrobić sami”³². Wpisuje się to również w wielokrotnie powtarzaną myśl Jana Pawła II, że

²⁷ Por. an Paweł II, *List do młodych całego świata Parati Semper*, dz. cyt., nr 2-6.

²⁸ Franciszek, *Przemówienie w faveli Varginha. Rio de Janeiro – 25.07.2013*, w: <http://www.katechetyka.eu/nie-jestescie-sami-kosciol-jest-z-wami,389.html> (14.02.2015).

²⁹ Tamże.

³⁰ Por. tamże.

³¹ Benedykt XVI, *Przemówienie podczas czuwania modlitewnego z młodzieżą na lotnisku Cuatro Vientos – 20 sierpnia 2011 r.*, w: <http://ekai.pl/biblioteka/dokumenty/x1224/przemowienie-benedykta-xvi-podczas-czuwania-modlitewnego-z-mlodzieza-na-lotnisku-cuatro-vientos-sierpnia-r/> (20.03.2015).

³² M. Sadowska, *Czarna Dziura czyli paryskie doświadczenia i poparyskie refleksje*, w: <http://rzy2000.home.pl/index2.php?page=4&cat=1&n=2&id=3> (20.03.2015).

ludziom młodym należy stawiać wymagania. W ten sposób papież nie narzucał ludziom młodym Ewangelii, a zapraszał ich do przeżywania Dobrej Nowiny.

Wydając kolejne orędzia Jan Paweł II kierował swoje słowa do ludzi młodych proponując im w pewnym sensie „wspólny plan działania”, bądź też dając im wskazówki „starszego brata”. Przed Rokiem Jubileuszu Jan Paweł II pisał do młodych: „Młodzi przyjaciele, zapraszam was, byście z radością wyruszyli w pielgrzymce na to wielkie spotkanie Kościoła, które słusznie nazwane zostało Jubileuszem Młodych. Przygotujcie się do przekroczenia Drzwi Świętych ze świadomością, że przejść przez nie znaczy ożywić swą wiarę w Chrystusa, aby żyć nowym życiem, które On nam dał”³³.

Czymś nowatorskim, ale zgodnym z duchem misyjnym Kościoła, było zaproszenie na spotkania również ludzi poszukujących lub wręcz nieochrzczonych. Pragnieniem papieża Jana Pawła II wypowiedzianym przez Benedykta XVI było, aby wszyscy ludzie młodzi byli blisko Chrystusa. Papież Benedykt XVI witając ludzi młodych w Kolonii mówił do nich: „Pozdrawiam serdecznie również wszystkich nieochrzczonych, którzy nie znają jeszcze Chrystusa lub nie odnajdują się w Kościele. To właśnie do was Papież Jan Paweł II skierował szczególnie zaproszenie na to spotkanie; dziękuję wam, że zdecydowaliście się przyjechać do Kolonii. (...) W czasie tych dni możecie odnowić to namacalne doświadczenie modlitwy rozumianej jako dialog z Bogiem, poprzez który czujemy się kochani i sami uczymy się kochać. Wam wszystkim chcę powiedzieć z całą mocą: otwórzcie wasze serce na Boga, pozwólcie zaskoczyć się Chrystusowi! (...) W tych dniach naznaczonych radością i dzieleniem się, przyjmijcie wyzwalającą moc Kościoła jako miejsca miłosierdzia i czułości Boga względem ludzi. W Kościele i przez Kościół dotrzecie do Chrystusa, który na was czeka”³⁴. W tych słowach papież wyraził swoją troskę o człowieka, który potrzebuje pomocy i prowadzenia.

Już w pierwszym Orędziu na Światowy Dzień Młodości w 1985 roku Jan Paweł II podkreślał, że „pytanie o wartość, pytanie o sens życia – powiedzieliśmy – należy do szczególnego bogactwa młodości”³⁵. Człowiek młody z samej natury młodości jest pełen poszukiwań i niepokojów. Czymś istotnym zatem i zgodnym z zasadą wierności Bogu i człowiekowi jest troska o jego ideę życia, o jego tożsamość. Jak zauważa Jan Paweł II młodzi często poszukują tego, co trwałe i nieprzemijające. Potrzebują jednak pomocy bardziej doświadczonych życiem i wiarą³⁶. Troską papieża jest również danie przestrogi i zachęta do życia z Jezusem. Jan Paweł II jest

³³ Jan Paweł II, *Orędzie do młodych całego świata z okazji XV Światowego Dnia Młodości*, w: <http://kosciolec.pl/rzym2000.htm> (20.03.2015).

³⁴ Benedykt XVI, *Ceremonia powitania. Przemówienie na Poller Rheinwiessen – 18.08.2005*, w: http://www.opoka.org.pl/biblioteka/K/ak_kolonia_01.html (27.02.2015).

³⁵ Jan Paweł II, *Orędzie na I Światowy Dzień Młodości (1985)*, nr 5, w: http://www.pijarzy.pl/dokumenty/oredzia_na_sdm/oredzie_na_i_swiatowy_dzien_mlodziemy__1985__d7181_pol.html (20.02.2015).

³⁶ Por. tamże, nr 9.

świadomy zagrożen i prosi ludzi młodych o rozwagę. Kierując się troską o człowieka młodego mówi: „niektórzy z Was mogą odczuwać pokusę ucieczki od odpowiedzialności: ucieczki w złudny świat alkoholizmu i narkotyków, przelotne związki nie prowadzące do małżeństwa i założenia rodziny, w obojętność, cynizm, a nawet w gwałt. Strzeżcie się zasadzek świata, który dąży do wyzyskania lub wypaczenia Waszych zdecydowanych i usilnych poszukiwań szczęścia i sensu życia”³⁷. Wydają się to być szczególnie ważne i programowe stwierdzenie, gdyż pochodzi z I Orędzia z roku 1985, kiedy to idea Spotkań w wymiarze ogólnoswiatowym i diecezjalnym dopiero się kształtowała.

Innym szczególnym wymiarem Świątowych Dni Młodzieży, który łączy w sobie wierność Bogu i człowiekowi jest umieszczenie w centralnym miejscu obchodów Eucharystii. Spotkanie człowieka z Chrystusem w sakramencie poprzedzone oczyszczeniem serc i umysłów przynosi błogosławione owoce. Szczególnie wymowne było spotkanie podczas Świątowych Dni Młodzieży w Kolonii w 2005 roku. Papież Benedykt XVI dał wtedy przykład tego, jak należy mu na zaszczepieniu, zwłaszcza wśród młodych, potrzeby bliskości z Najświętszym Sakramentem. Niewiarygodne było, kiedy blisko 700 tys. młodych zgromadzonych na Marienfeld z papieżem zamilkło na czas adoracji na wiele godzin nocnych. Młodzież poprowadzona przez Papieża pokazała, że jest zdolna do spotkania z Bogiem w ciszy. Benedykt XVI wprowadzając w atmosferę adoracji posłużył się słowami modlitwy: „Dobry Boże, w tę noc kontemplujemy Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, narodzonego z Dziewicy Maryi. Za to Ci dziękujemy. My Go adorujemy, ponieważ On jest Twoim słowem, On jest światłem świata, On jest Panem życia. Jego obecność niech nam doda sił tej nocy i niech nam towarzyszy w drodze do Ciebie. Początek nowego dnia niech będzie dla nas jak poranek paschalny, podczas którego spotykamy jutrzenkę, która rozbudza nadzieję życia tu, teraz i zawsze. Amen”³⁸. Można stwierdzić, że dzięki posłudze Papieża, gdzie właściwie zostały odczytane znaki czasu, Chrystus był głoszony i adorowany przez młodych całego świata. W ten sposób dokonało się również świadectwo, gdzie Kościół w tradycyjnych formach pobożności, mógł dostrzegać swoje młode i radosne oblicze.

Na zakończenie należy również stwierdzić, że czymś szczególnie celnym wydają się być inicjatywy podejmowane w ramach przygotowań do Świątowych Dni Młodzieży, obecnie konkretnie do spotkania w Krakowie w 2016 roku. Pozytywnie można ocenić idee wydarzeń podejmowanych przez ludzi młodych wraz z duszpasterzami. Można tu jedynie wspomnieć kilka z nich: „Bilet dla brata”³⁹, „Cz@t

³⁷ Tamże, nr 13.

³⁸ Benedykt XVI, *Modlitwa odmówiona w czasie liturgii adoracji w Kolonii*, w: <http://www.adoremus.pl/index.php?page=szczegolna-adoracja-z-mlodymi> (12.02.2015).

³⁹ Więcej szczegółowych informacji na ten temat na stronie: <http://www.biletdlabrata.pl/>.

ze Słowem!”⁴⁰, Projekt #B>M („BYĆ to więcej niż MIEĆ”)⁴¹, czy peregrynację symboli Światowych Dni Młodzieży. Całość jest wpisana w szczegółowe przygotowanie oparte na trzyletnim programie i zawiera się w następujących tematach: rok 2013/2014 – SŁOWO (kerygmat) i słowa „Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie” (Mt 5, 3); rok 2014/2015 – SAKRAMENTY (liturgia) i słowa „Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą” (Mt 5, 8); rok 2015/2016 – CARITAS (diakonia) i słowa „Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią” (Mt 5, 7)⁴². Te wymienione i wiele innych inicjatyw można uznać za owoce poprzednich spotkań. Są one również elementami potwierdzającymi realizację zasady wierności Bogu i człowiekowi. Z jednej strony wypływają one z potrzeb człowieka, odpowiadają również tym potrzebom, a z drugiej starają się przybliżyć dobroć Boga ludziom. Można uznać, że przynajmniej na poziomie idei przyczyniają się także do umacniania wiary i pogłębiania relacji osobowej z Bogiem.

Zakończenie

Trafną i zwięzłą definicję Światowych Dni Młodzieży podaje List Konferencji Episkopatu Polski z 8 października 2014 roku. Stwierdza on, że „Światowe Dni Młodzieży to międzynarodowe spotkania młodych z całego świata, którzy gromadzą się w jednym miejscu, by wyznać wiarę w Jezusa Chrystusa. Wyrosły one z troski świętego Jana Pawła II, który nieustrudzenie przemierzał ziemię, by szukać młodych ludzi i z ojcowską miłością wychodził im naprzeciw”⁴³.

W świecie, gdzie Bóg i człowiek, ich relacja, nie jest najistotniejszym kryterium działań, Światowe Dni Młodzieży stanowią swoisty fenomen. Wyzwanie, które podjął Jan Paweł II stawia całemu Kościołowi niełatwe zadanie. Poprowadzić ludzi młodych przez trudny czas ich życia chroniąc ich przed zagrożeniami świata i jednocześnie pogłębiając ich relację z Bogiem. W sercach i umysłach ludzi młodych siane jest Słowo Boże. Kolejni papieże robią to z odpowiednim rozpoznaniem czasu i miejsca.

Zamysł, który przyświecał Janowi Pawłowi II, kiedy inicjował Światowe Dni Młodzieży miał wymiar ewangelizacyjny. Jednym z głównych celów była ewangelizacyjna mobilizacja całego Kościoła. Papież pragnął także pokazać światu

⁴⁰ Więcej szczegółowych informacji na ten temat na stronie: <http://www.sdm.org.pl/czatoeslowem.php>.

⁴¹ Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie: <http://www.krakow2016.com/byc-to-wiecej-niz-miec>.

⁴² Program duchowych przygotowań znajduje się na stronie: <http://www.krakow2016.com/>.

⁴³ Konferencja Episkopatu Polski, *List Episkopatu Polski o przygotowaniach do ŚDM Kraków 2016 (Warszawa, 8 października 2014 r.)*, w: http://episkopat.pl/dokumenty/listy_pasterskie/6233.1,List_Episkopatu_Polski_o_przygotowaniach_do_SDM_Krakow_2016.html (10.03.2015).

młode i pozytywne świadectwo wiary. Umieszczenie tych spotkań na różnych kontynentach i w różnych kulturach przypomina swoistą pielgrzymkę młodych lub pielgrzymkę z młodymi po świecie⁴⁴. Jednak niezależnie od tego w jakim miejscu odbywały się te spotkania można stwierdzić, że wypełniają one zasadę wierności Bogu i człowiekowi. Kolejni papieże i cała struktura organizacyjna pragnie w sposób bardzo wierny i precyzyjny pokazać ludziom młodym Boga i jego sposób działania w świecie i życiu człowieka. Można również stwierdzić, że prawdy wiary głoszone i przeżywane są prezentowane w sposób czytelny i atrakcyjne dla ludzi młodych. Nie tylko radość, śpiew, kolorowe emblematy czy symbole ale przede wszystkim Słowo Boże, cisza, adoracja, Eucharystia, spowiedź sprawiają, że człowiek młody odczuwa Bożą miłość. Czymś istotnym w realizacji Światowych Dni Młodzieży jest także człowiek młody i jego potrzeby. Dostrzeganie potencjału i angażowanie samej młodzieży do organizacji zwiększa element przeżywalności, utrwala doznania religijne, a przede wszystkim uczy świadomej obecności w Kościele.

Realizacja podjętej w tym tekście tematyki bez wątpienia nie została w całości zrealizowana. Jest to bowiem, jak zaznacza tytuł, jedynie zarys problematyki. Stąd też jedynie pobieżna i skrótowa analiza myli i wydarzeń towarzyszących Światowym Dniom Młodzieży. Na zakończenie pozostaje wyrazić nadzieję, że najbliższe spotkanie młodych całego świata, które odbędzie się w Krakowie, będzie kolejnym krokiem w wędrówce wiary zrealizowanym oraz przeżytym w wierności Bożemu Objawieniu i wpisze się w życie ludzi młodych.

Summary

The principle of being faithful to God and a human in the organization of the World Youth Days – an outline of the issues

The principle of being faithful to God and a human is one of the main pastoral principles. The aim of this article is pointing that The World Youth Days are a phenomenon that provides understanding and accomplishing this principle. The World Youth Days are international meetings of young people from all over the world who gather in one place to make a confession of faith in Jesus Christ. They arose out of the concern of John Paul II who was tireless to wander The Earth to look for young people and faced them with his paternal love. As a result, these meetings have brightened young people's faith for 30 years. Neither documents nor decrees would guarantee such newness of faith, but only real and personal

⁴⁴ Por. *Papież i młodzi w dziele ewangelizacji świata*, w: *Materiały podstawowe*, Częstochowa 1991, s. 3. W tym miejscu można się odnieść również do słów Jana Pawła II: „Razem z wami uczestniczyłem w nim jako pielgrzym. Było to doniosłe wydarzenie w życiu Kościoła, wyjątkowe świadectwo wiary złożone przez tysiące młodych ludzi przybyłych ze wszystkich kontynentów, moment intensywnej ewangelizacji. W Santiago Kościół raz jeszcze ukazał światu swoje oblicze młode, pełne radości, nadziei i entuzjazmu wiary. Wydarzenie to było dlań wielkim darem, a nawet – ośmielię się twierdzić – darem dla całego społeczeństwa”. Jan Paweł II, *Orędzie z okazji V Światowego Dnia Młodzieży*, w: <http://ekai.pl/biblioteka/dokumenty/x288/oredzie-na-swiatowy-dzien-mlodziezy/> (12.02.2015).

meeting a human and God. The subsequent popes and the entire organization structure wants to show young people God and His way of acting in the world and human life.

Słowa Kluczowe: Światowe Dni Młodzieży, wierność Bogu, wierność człowiekowi.

Keywords: The World Youth Days, being faithful to God, being faithful to a human.